

ENKELE NUMISMATISCHE HERINNERINGEN AAN DE FAMILIE VERBESSEM

H. Taymans

INLEIDING

Een aan Charles Verbessem opgedragen medaille is zo typisch voor de goede burgerij van vele Vlaamse steden op het einde van de 19de eeuw, dat het de moeite loont om dieper in te gaan op haar ontstaansgeschiedenis. Het stelt ons in staat om een beter zicht te krijgen op deze boeiende periode.

De medaille is na het overlijden van Charles Verbessem in handen gekomen van zijn zoon Albert ^{1/}. Samen met twee penningen van deze laatste, die hier ook besproken worden, is dit stuk in de verzameling van de Gentenaar Van Trappen terecht gekomen ^{2/}.

PENNING OPGEDRAGEN AAN CHARLES VERBESSEM

Biografie

Charles Léopold Verbessem werd geboren te Eisene op 4 april 1833. Zijn vader was Jean-François Verbessem en zijn moeder Catherine Prins. Op 19 maart 1854 verhuisde hij naar Gent, waar hij op 6 april 1861 huwde met Maria Wille. Zij kregen twee kinderen, een dochter en een zoon.

Als succesvol ondernemer ^{3/} veroverde Charles Verbessem al gauw een plaats in de Gentse elite. Hij bracht het onder meer tot :

- provincieraadslid voor de liberale partij van 27 mei 1872 tot 5 juni 1898 (in deze functie werd hij opgevolgd door zijn zoon Albert);
- lid van de Gentse vrijmetselaarsloge "Le Septentrion";
- consul van de Dominicaanse Republiek (sinds 1871);
- ondervoorzitter van het diplomatiek corps van Gent;
- stafhouder bij de handelsrechtbank van Gent (van 1876 tot 1882).

Charles Verbessem was daarnaast ook uitermate actief op filantropisch vlak. Op 25-jarige leeftijd werd hij lid van de Gentse menstievende vereniging "De Zonder Naam Niet Zonder Hert", die twee jaar voordien was opgericht ^{4/}. Van 1881 tot aan zijn dood was hij er de voorzitter van. Onder zijn impuls werden door de vereniging te Gent vijf volksrefters geopend, ambachtsscholen opgericht en kleding verschaft aan de behoeftige kinderen der stadsscholen.

Ook bij andere gelegenheden zette hij zich in voor de noodlijdenden : tijdens de katoencrisis in 1863 verschaftte hij werk en voedsel aan de werkloze fabrieksarbeiders, tijdens de choleraepidemie van 1866 richtte hij een van zijn huizen (in het Meirhem) in als toevluchtsoord voor de getroffenenen, en bij de overstomingen in de stad in 1872 hielp hij de getroffenenen met raad en daad.

*Charles Verbessen
Copyright Stadsarchief Gent*

Na een ziekte van enkele maanden overleed Charles Verbessen te Gent op 5 april 1899. Hij werd er begraven op de Westerbegraafplaats 57.

De eerste-steenlegging van de Gentse voorhaven

Meer dan vijftig jaar na de laatste grote investeringen was de Gentse haven dringend aan uitbreiding toe. Op 2 augustus 1880 besliste het stadsbestuur om het Tolhuisdok te graven en de Muidesluis te vervangen door een nieuwe sluis aan het Tolhuis en een andere in het De Pauw-kanaal. Door het slopen van de Muidesluis ontstond een rechtstreekse verbinding tussen het

Handelsdok en het kanaal Gent-Terneuzen. Tevens zou een nieuwe voorhaven van 1.096 meter lang en 80 à 100 meter breed gegraven worden. De aannemers Willems en Casse werden aangeduid om de werken uit te voeren. Deze moesten in 1884 voltooid zijn.

Op 11 juni 1882 werd de eerste steen gelegd van de kaaimuren. In stoet begaf men zich van de Korenmarkt naar de in aanleg zijnde voorhaven. Daar schetste burgemeester H. Lippens de geschiedenis van de Gentse haven, waarna de Minister van Binnenlandse zaken Rolin-Jacquemyns het belang van het kanaal Gent-Terneuzen toelichtte. Vervolgens werd, in een werkkamer die met kettingen aan een vlottende stelling hing, de steen ingemetseld. Hij bevatte een oorkonde en de muntstukken van dat jaar. Het stadsbestuur gaf een penning uit om deze gebeurtenis te vereeuwigen.

*Herdenkingspenning van de stad Gent
Op het leggen van de eerste steen der kaaimuren van de voorhaven
11 juni 1882*

De tweede-steenlegging door "Le Royal Waterzooi de Bruxelles"

In deze periode was te Brussel "Le Royal Waterzooi de Bruxelles" actief, onder de bezielende leiding van Gustave Lemaire van "l'Etoile belge". De leden van deze zeer gesloten kring waren vooraanstaande en gegoede personen (industriëlen, advocaten, politici, kunstenaars en andere notabelen), zowel uit de hoofdstad als uit andere steden van het land. Hoofddoel van de vereniging was het geven van uitgebreide en spectaculaire gastronomische feesten. Haar naam had zij te danken aan haar "ingénieur chargé de la direction des travaux" Félix Dorny. Die was chef van het Gentse restaurant "De Waterzooi", dat aan het Veerleplein was gelegen ⁷.

De vereniging had, zoals het hoort, een intern reglement. Dat voorzag in ereleden, gewone leden en kandidaat-leden. Om opgenomen te worden in de selecte club van ereleden moest men bij zich thuis en volgens alle regels van de kunst de leden van de vereniging op een gastronomisch diner

vergasten. Op 19 juni 1882 was het de beurt aan Charles Verbessem om deze ingangsploef af te leggen in het statig herenhuis dat hij betrok op het nummer 36 van de Dierentuindreef 8/. Blijkbaar slaagde hij met grote onderscheiding, want de leden oordeelden - refererend naar de eerste-steenlegging van de voorhaven de week voordien - dat ze de tweede steen op waardige wijze hadden gelegd. Verbessem werd zelfs met volgende gulden penning geëerd :

- Vz. De aartsengel Michael, met kuras en gespreide vleugels, staat met beide voeten op een op zijn rug liggende duivel ; hij doorboort diens borst met een lans die op een kruis eindigt ; onder de duivel, E IP ; het veld is gevuld met kruisjes die afwisselen met bolletjes; rondom, een parelcirkel, INSTALLATIONS MARITIMES DE GAND (bovenaan) / POSE DE LA 2IEME PIERRE (onderaan, op een banderol met omgekrulde uiteinden) en een geprofileerde boord ; de omschriften zijn ingegraveerd.
- Kz. Centraal, op een ronde schijf, HOMMAGE / DE / RECONNAISSANCE / LE WATERZOEI / DE BRUXELLES / A / MR & ME VERBESSEM / LE 19 JUIN / 1882 ; de eerste en de laatste lijn volgen de boord van de schijf ; deze is omgeven door een krans van twee lauriertakken die onderaan door middel van een lint zijn samengebonden en een geprofileerde boord.

Rond - 50,5 mm Ø - verguld zilver - 40,93 g.

Voor de voorzijde van deze medaille werd gebruik gemaakt van een bestaande matrijs. Deze werd gegraveerd door Edouard Hoppe 9/ ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de Belgische dynastie in 1882. Het oorspronkelijk omschrift werd verwijderd en vervangen door de nieuwe ingegraveerde tekst 10/.

ALBERT VERBESSEM

Biografie

Albert Verbessem, de zoon van Charles, werd geboren te Gent op 21 september 1862. Hij studeerde rechten, schreef zich in aan de balie op 14 juli

1885 en werd advocaat bij het Hof van Beroep te Gent. Hij schreef trouwens een boek over de Gentse balie 11/.

Albert Verbessem huwde met Jeanne Victorine Justine Laurence Blondiau, vestigde zich aan de Plateaustraat 31 en trad volledig in de voetsporen van zijn vader : hij was actief in de liberale partij, provincieraadslid van 5 juni 1898 tot 27 november 1921 12/, lid van de vereniging "De Zonder Naam Niet Zonder Hert", lid van het diplomatiek korps te Gent als vice-consul van Turkije en lid van de vrijmetselaarsloge "Septentrion".

De vlaamsgezinde liberale strekking van Jan-Frans Willems kon zeker niet op zijn sympathie rekenen. Hij was een eminent lid van de "Association fédérale pour la vulgarisation de la langue française" (A.F.V.L.F.) en actief in de franstalige liberale pers (als Gents correspondent van de Brusselse krant "La Gazette" en als medewerker bij de Gentse krant "La Flandre Liberale") 13/.

Zijn enige zoon Carlo, die op 3 oktober 1891 werd geboren, kwam op 19 december 1917 om in een luchtgevecht boven Wulveringham. Daardoor stierf deze tak van de familie Verbessem met Albert uit.

Enkele maanden voor zijn dood vestigde Albert Verbessem zich te Brussel 14/, waar hij als advocaat aan de slag ging bij het Hof van Beroep. Op 8 maart 1922 overleed hij in de hoofdstad aan een acute longontsteking, na slechts enkele uren ziekte. Zijn stoffelijk overschot werd op 13 maart 1922 per trein naar Gent overgebracht. Zowel te Brussel als te Gent waren daarvoor talrijke prominenten en vrienden opgekomen. Hij werd bijgezet in de grafkelder van de familie 15/. De "Flandre Liberale" bracht op 10 maart een artikel met het bericht van zijn overlijden en op 14 maart een verslag van zijn begrafenis.

De historische stoet "Gent door de eeuwen heen" in 1894

In 1893 lanceerde het Gents stadsbestuur het idee om een historische stoet in te richten met als thema "Gent door de eeuwen heen". Er werd besloten dat deze op 15, 22 en 29 juli 1894 zou uitgaan.

Zeven verschillende comité's, samengesteld uit vooraanstaande specialisten 16/, stonden in voor de organisatie :

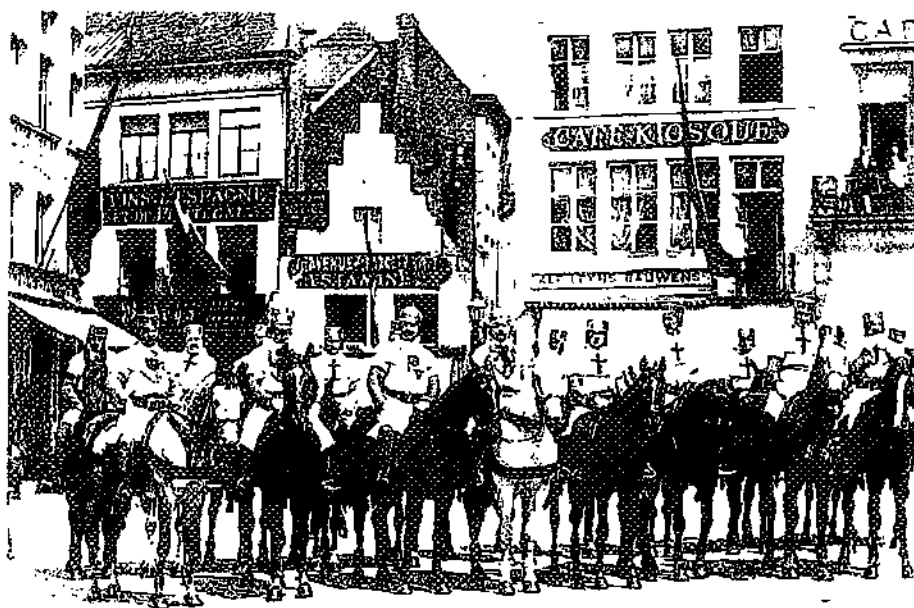
1. een Voorlopig Bestuur (12 leden) ;
2. een Regelings-Comiteit, onderverdeeld in verscheidene categoriën (in totaal 51 leden) ;
3. een Comiteit van Toonkunst (19 leden) ;
4. een Doortochtcomiteit (11 leden) ;
5. een Geschied- en Oudheidkundig Comiteit (21 leden) ;
6. een Comiteit van Geldwezen (10 leden) ;
7. een Comiteit van Ruchtbaarheid (21 leden, uitsluitend persmensen).

De stoet werd onderverdeeld in elf afdelingen, die elk een bepaalde periode van de Gentse geschiedenis zouden uitbeelden 17/. Dit met behulp van 46 praalwagens, koren, muziekkorpsen, vaandeldragers en vele honderden deelnemers te voet en te paard.

Gekende artiesten en decorateurs stonden in voor de conceptie en uitvoering van de wagens, kostuums, wapens, enz. ^{18/} De figuranten werden voornamelijk gerecruiteerd bij de talrijke lokale verenigingen. Zelfs de "Club des Nobles" werkte mee.

Er werden elf wedstrijden voor groepen en praalwagens georganiseerd, evenveel als er chronologische afdelingen waren. De beoordeling had plaats op 21 april en de volgende dag werden de bekroonde werken tentoongesteld in de vestibule van de aula van de universiteit in de Volderstraat.

Een aantal grote groepen hielden marsrepetities. "L'Union" ^{19/} stelde op 8 juli de kostuums en andere benodigdheden voor haar groep "Maria Theresia en Jozef II als kind" in haar lokaal op de Kouter tentoon. De leden poseerden bovendien voor hun lokaal met hun kostuums van kruisvaarder. Andere verenigingen volgden hun voorbeeld.

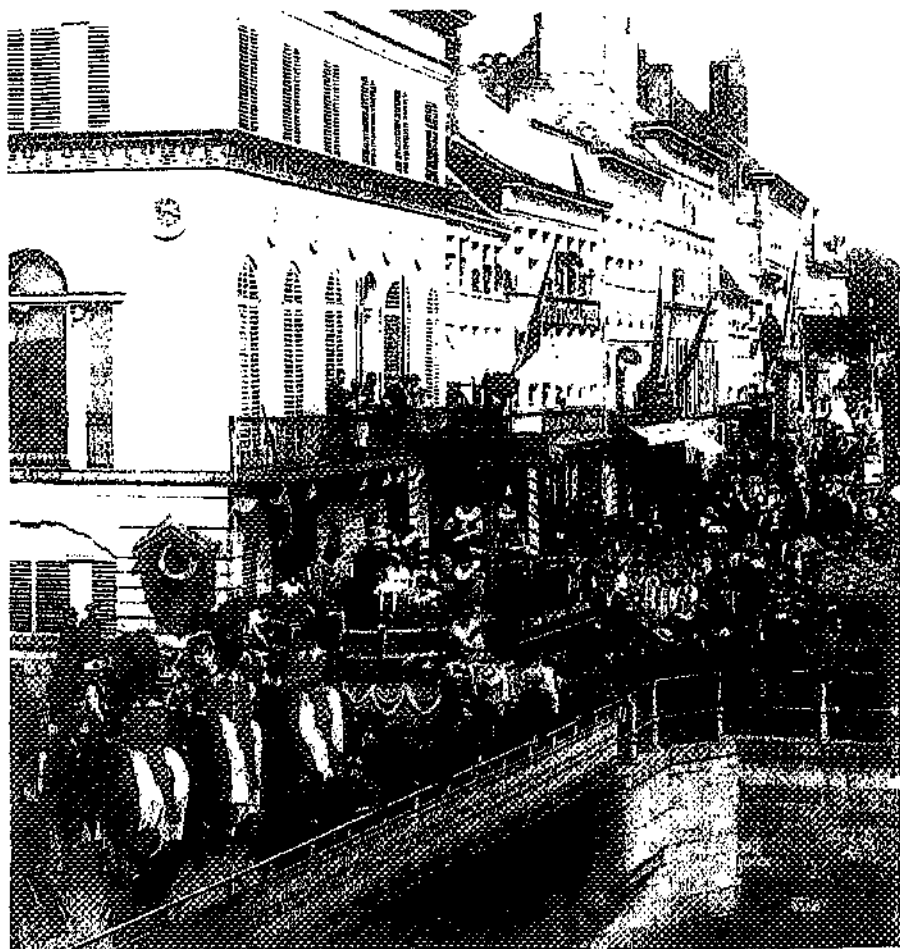
De leden van "L'Union" als kruisvaarders

Kort voor 8 juli kwam men tot de vaststelling dat verscheidene wagens te hoog waren en boven de telefoondraden uitstaken. Dit werd dadelijk door de bevoegde diensten verholpen.

De koren en muziekkorpsen ^{20/} studeerden het uitgebreid muziekprogramma in : krijgsmarsen (van de Romeinse tijd tot de negentiende eeuw) en middeleeuwse en renaissanceliederen, die door Flor Van Duyse waren bewerkt. Daarbij werd onder meer gebruik gemaakt van Romeinse tubicines, middeleeuwse bazuinen, hoorns, trompetten, pauken en trommels en van modernere muziekinstrumenten.

Vertegenwoordigende journalisten van de bekendste kranten van het land werden op 14 juli door het stadsbestuur in het "Hotel de la Poste" op de Kouter op een banket geïnviteerd.

Omdat men veel vreemde bezoekers verwachtte werden in het Zuidstation vier speciale uitgangen voorzien, en reizigers met een retourkaartje konden 's avonds gebruik maken van een bijzondere ingang. Op 15 juli waren er inderdaad om 11 uur 's morgens reeds 32.000 reizigers per spoor gearriveerd. 's Middags waren dat er al 65.000 geworden. Even na de middag begon het echter te regenen. De stoet vertrok wel om 14 uur vanaf de Frère-Orbanlaan, maar omdat het weer steeds maar verslechterde werd hij omstreeks 15 uur ontbonden. Dit tot grote ergernis van de tienduizenden kijklustigen. Op 22 en 29 juli kon de enorme praalstoet telkens wel het volledige traject door de voornaamste Gentse straten afleggen.

Praalwagens met Albrecht en Isabella en met Maria-Theresia en Jozef II aan de Recolettenbrug

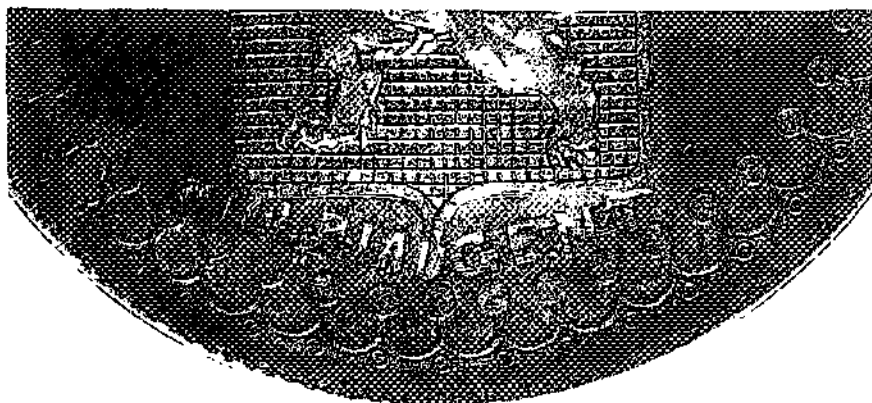
Aan de belangrijkste medewerkers van deze historische stoet werd een herdenkingspenning uitgereikt, waarop de naam van de begunstigde was ingegraveerd. Volgend exemplaar is opgedragen aan Albert Verbessem, die samen met zijn vader Charles deel uitmaakte van het Regelings-Comiteit dat belast was met de praktische organisatie van de stoet 21/ :

- Vz. Gekroond schild met het wapen van Gent; eronder, GRIELEN'S : over deze naam is HULPIAU GENT ingeslagen; het geheel is omgeven door een omlijsting, opgebouwd uit kleine cirkelboogjes waarvan de snijpunten uitlopen op ronde schijfjes, en door een parelcirkel in hoog reliëf ; in elke inspringende punt van de omlijsting bevindt zich een ringetje.
- Kz. Effen veld, met bovenaan AEN en onderaan 1894 ; rondom, een parelcirkel, * HISTORISCHE STOET * (bovenaan) / GENT DOOR DE EEUWEN HEEN (onderaan) en een geprofileerde boord ; in het veld is op halve hoogte "ALB : VERBESSEM" ingegraveerd.

Rond met bolvormig draaggoeg en ring - 37,7 mm Ø - zilver - 26,01 g.

Uit de namen op de voorzijde van deze penning blijkt dat die door E. Grielens vervaardigd werd 22/. A. Hulpiau, wiens naam achteraf werd ingestempeld, was als juwelier en zilversmid gevestigd in de Veldstraat 65 te Gent.

Waarschijnlijk werden de penningen via hem besteld en bracht hij daarom zijn naam over die van Grielens aan. Een werkwijze die toentertijd niet ongebruikelijk was.

Deze penning is niet zeldzaam ^{23/}. Naast de 88 leden van de Comités ^{24/} kreeg een groot aantal prominenten immers ook een exemplaar.

Tachtigjarig bestaan van de "Banque de Flandre"

De "Banque de Flandre" werd op 13 augustus 1841 opgericht, met akte voor notaris Edouard Jozef Van de Poele, voor een duur van 25 jaar. Haar doel was de landbouw, handel en nijverheid te bevorderen. Op 24 mei 1866, 27 april 1891 en 24 januari 1905 werd haar bestaansduur telkens door middel van statuutswijzigingen verlengd.

De nieuwe bank vestigde zich in het "Hotel" van baron De Draeck. Dit Lodewijk XIV-pand was het nummer 2 van de Kouterdreef en reikte tot aan de hoek van de Lange Meer (de huidige Universiteitstraat) ^{25/}. Aanvankelijk huurde ze het huis, maar op 18 maart 1847 kocht de bank het van de Markiezin d'Enneti res voor de som van 86.000 Frank.

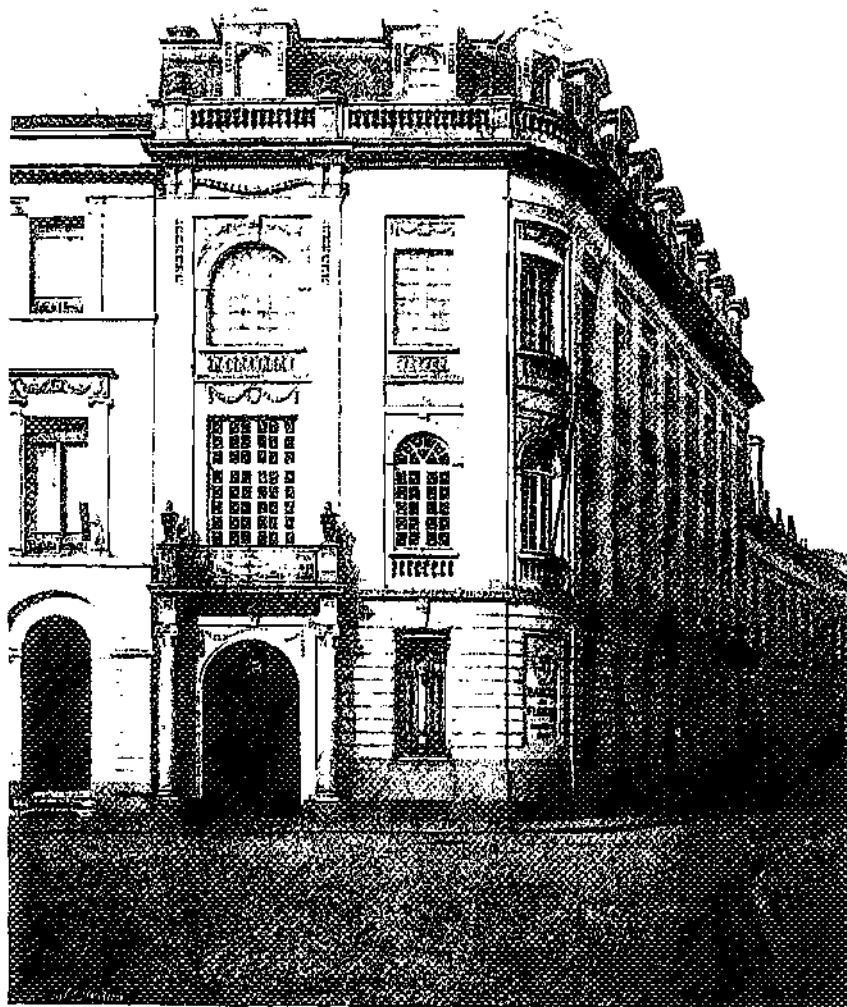
De "Banque de Flandre" gaf aanvankelijk eigen biljetten aan toonder uit. Deze werden in 1850 ingetrokken, na de oprichting van de Nationale Bank.

*Banque de Flandre
Proefdruk van het biljet van 100 Frank*

In 1904 kocht de bank drie belendende woningen vooraan op de Kouter ^{26/}. In 1909 werd het geheel grondig verbouwd tot een complex met een totale gevelbreedte van 110 meter. Het hele interieur werd vernieuwd, ook dat van het Hotel De Draeck ^{27/}. De inhuldiging van de nieuwe gebouwen vond op 19

januari 1911 met veel luister plaats, onder meer met een diner in het Posthotel op de Kouter.

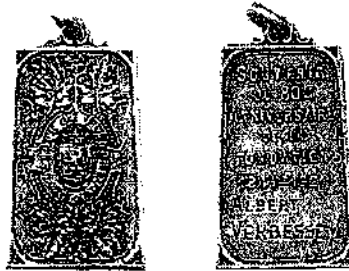

Het vernieuwd complex van de "Banque de Flandre"

Op 3 november 1928 kwam het tot een fusie met de eveneens op de Kouter gevestigde "Banque de Gand" ^{28/}. Deze "Banque de Flandre et de Gand" ging later op in de Generale Bank.

In 1921 werd het tachtigjarig bestaan van de "Banque de Flandre" gevierd. Er werd voor de gelegenheid een klein draagpenninkje geslagen. Albert

Verbessem, die op dat ogenblik één van de zes commissarissen van de bank was 29, ontving een aan hem opgedragen exemplaar :

- Vz. Gekroond schild met het wapen van Gent boven een banderol met omgekrulde uiteinden ; dit alles op een horizontaal gearceerde achtergrond ; rondom, een ovale band met het opschrift . BANQUE DE FLANDRE . (bovenaan) / . GAND . (onderaan) ; de band is afgezoomd door een parellijn en bezit links, rechts, bovenaan en onderaan uitlopers; deze bovenaan en onderaan groeien uit tot een bladertak en de linker en rechter zijn breed, gespleten en met omkrullende uiteinden die bladertakken omsluiten ; links en rechts, op halve hoogte, een bolletje ; rondom, een geprofileerde omlijsting met afgeronde hoeken.
- Kz. In het veld, SOUVENIR / DU 80^E / ANNIVERSAIRE / DE LA / FONDATION / 1841-1921 ; eronder is ALBERT / VERBESSEM ingegraveerd ; rondom, dezelfde omlijsting als op de voorzijde.

Trapeziumvormig met versierd draagoog en ring - 18,5 x 30,6 mm - zilver - 9,22 g.

PROCLAMATIONS
BANQUE DE FLANDRE ET DE BRUXELLES

Par décision de l'Assemblée Générale
Extraordinaire du 11 Octobre 1891, publiée
au *Moniteur* du 23 Octobre

Par sous le 1er Octobre 1891, le Capital social
a été augmenté de 10.000 francs. Les
actions existantes ont été transformées
et il a été en outre créé 10.000 actions nouvelles
égales en tous droits de valeur.

BANQUE DE FLANDRE

CONSTITUÉE & PRODIGÉE PAR ACTES PUBLICS

AUTORISÉE

Reynans des 21, Juin 1844 et 8, Juin 1868
Wyns des 25, Janvier 1891 par acte public
Moniteur Belge le 10, Mai 1891.

En 1891, on tire une
nouvelle suite de coupes
Portant les nos 1 et 12.

ACTION AU PORTEUR

ACTIVÉ SANS MENTION DE VALEUR

REPRESENTANT LE QUINZIÈME DE LA VOIE SOCIAL
CINQ CENTS FRANCS

DESCRIPTION

La présente est l'acte de souscription
à l'augmentation de capital de la
Banque de Flandre et de Bruxelles
du 1er Octobre 1891.

Le 28 Octobre 1891, à 10 heures
du soir, au Palais National de
Justice, à Bruxelles, a eu lieu
l'Assemblée Générale Extraordinaire
de la Banque de Flandre et de Bruxelles.

Il résulte de cet acte que le capital social de la Banque de Flandre et de Bruxelles a été augmenté de 10.000 francs, et que le montant total du capital social est de 100.000 francs.

Les actions existantes ont été transformées en actions de 500 francs, et il a été en outre créé 10.000 actions nouvelles de 500 francs chacune.

LE SECRETAIRE

LES ADMINISTRATEURS

LE PRÉSIDENT

[Handwritten signatures and names]

L'Imprimerie de la Banque de Flandre et de Bruxelles

Banque de Flandre
Aandeel aan toonder van 500 Frank
1891

BIBLIOGRAFIE

A. CAPITEYN & J. DECAVELE, *In steen en brons van leven en dood - Inventaris van de waardevolle grafmonumenten en portretgalerij van de verdienstelijke personen rustend op de begraafplaatsen van de stad Gent*, Gent, 1981.

P. CLAEYS, *Les Médailles Gantoises Modernes 1792-1892*, Gent, 1909.

P. CLAEYS, *Les monuments de la Ville de Gand*, Gent, 1905.

M. ELOY, V. MEILLANDER, F. VAN BOST, R. VAN DE WALLE, *Gentse Penningen 1780-1980*, Gent, 1989.

M. HEINS, *Gand, sa vie et ses institutions*, Tome III, Gent, 1921-1923.

L. HOSTE, *Belangrijke historische praalstoeten in Vlaanderen*, in *Oostvlaamse Zanten*, Gent, 1986, nr. 2, p. 67 tot 84.

N. LEHOUCQ & T. VALCKE, *De fonteynen van de Oranjeberg*, Deel 2, Gent, 1997.

A. VAN EECHAUTE, M. PRAYON-DE PAUW & L. HALLET, *Ter nagedachtenis van M. Ch. Verbessers*, Gent, 1899.

E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium (1667-1914)*, Gent, 1964.

—, *Album van den Historischen Stoet "Gent door de eeuwen heen"*, Gent, 1894.

—, *Banque de Flandre Gand, fondée en 1841, notice historique 1841-1913*, Gent, 1913.

—, *De wegwijzer der stad Gent*, 1881, 1894 en 1920 tot 1922.

Banque de Flandre et de Gand - Extrait du Moniteur Belge, 22 Novembre 1928, Stadsarchief Gent, GSA 1, 24.A.35.

Kiezerslijsten Handelsrechtbank, 1881, Stadsarchief Gent, K 1240.

La Flandre Libérale, 10, 11, 13 en 14 maart 1922.

Verdwenen hoekjes van het oude Gent, uit de fotoverzameling van de Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten, nr. 29.

NOTEN

- 1/ P. CLAEYS, *Médailles Gantoises Modernes*, p. 328.
- 2/ De verzameling van Van Trappen werd op 9 en 10 juli 1997 te Londen geveild bij Spink & Son Ltd (*Auction 120. The van Trappen and Cruzan Collections and other Coins and Commemorative Medals*).
- 3/ In de wegwijzer der stad Gent staat hij vermeld als "Roet-koopman" (roet in de oudere betekenis van ossenvet).
- 4/ "De Zonder Naam Niet Zonder Hert" werd op 23 november 1855 door enkele vrienden opgericht in de herberg Fauconnier in de Korianderstraat te Gent. Doel was vooral de lagere klasse der bevolking te helpen bij rampen en tegenspoed. De vereniging, van liberale strekking, was bedoeld als tegenhanger voor de christelijke liefdadigheidsinstellingen. Ze bracht haar hulpfondsen bijeen via tombola's en feesten en natuurlijk ook via de schenkingen van haar begoede leden.
- 5/ Tijdens de begrafenis van Charles Verbessem op 9 april 1899 preees Ad. Van Eecheute - als vertegenwoordiger van "De Zonder Naam Niet Zonder Hert" - in zijn lijkrede de talrijke menslievende daden van de overledene en diens grote financiële inbreng in de vereniging. Andere eerbetuigingen werden uitgesproken door Prayon - De Pauw voor de diplomatieke kring en door Hallet voor de loge "Septentrion".
- 6/ De oorkonde, die te plaatse werd ondertekend, was ontworpen door de Gentse tekenaar A. Heins.
- 7/ Het Veerleplein ligt vlak voor het Gravensteen, in het hartje van het oude Gent. Vroeger was het de "Place Sainte-Pharaïde", genoemd naar de parochiekerk die er toen stond. Nu bevindt zich daar de vismarkt.
- 8/ De Dierentuindreef of "Boulevard Jardin Zoölogique" (nu omgedoopt tot Gustaaf Callierlaan) is één van de statige lanen in het verlengde van het huidige Zuidpark. In de negentiende eeuw was daar een dierentuin gevestigd.
- 9/ Edward Hoppe werd op 5 oktober 1837 te Asbeck (Westfalen) geboren. Hij startte zijn carrière in Düsseldorf, maar in 1872 kwam hij naar Brussel waar hij geregeld matrijzen graveerde voor de grote productiehuizen van penningen. Zijn bekendste medaille is de penning voor het huwelijk van kroonprins Rudolf van Oostenrijk in 1881. Hoppe overleed te Sint-Gillis bij Brussel op 9 juni 1890.
- 10/ Het oorspronkelijk omschrift luidt "CINQUANTIEME ANNIVERSAIRE DE LA DYNASTIE BELGE". Het Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel bezit drie verschillende penningen waarvan een zijde met deze matrijs werd vervaardigd :

1. Voorzijde met de gekoppelde hoofden van Leopold en Leopold II naar links ; op de afsnede van de hals van Leopold I, E.H.P. ; in de afsnede, H. MATHIEU ; rondom, LEOPOLD IER - LEOPOLD II (beginnend bovenaan rechts) en een geprofileerde boord. Op de keerzijde met het ontwerp van E. Hoppe is de banderol in de afsnede leeg.

Brons - 50,3 mm Ø.

2. Voorzijde met het ontwerp van E. Hoppe ; de banderol bevat de tekst "F. DE L'EAU D'ANDRIMONT". Centraal op de keerzijde een ronde schijf met " ♦ / AUX MEMBRES / DES COMITES / D'ORGANISATION / DES FETES / * ♦ * " ; deze is omgeven door een krans van twee lauriertakken die onderaan door middel van een lint zijn samengebonden, TEMOIGNAGE DE RECONNAISSANCE en een geprofileerde boord.

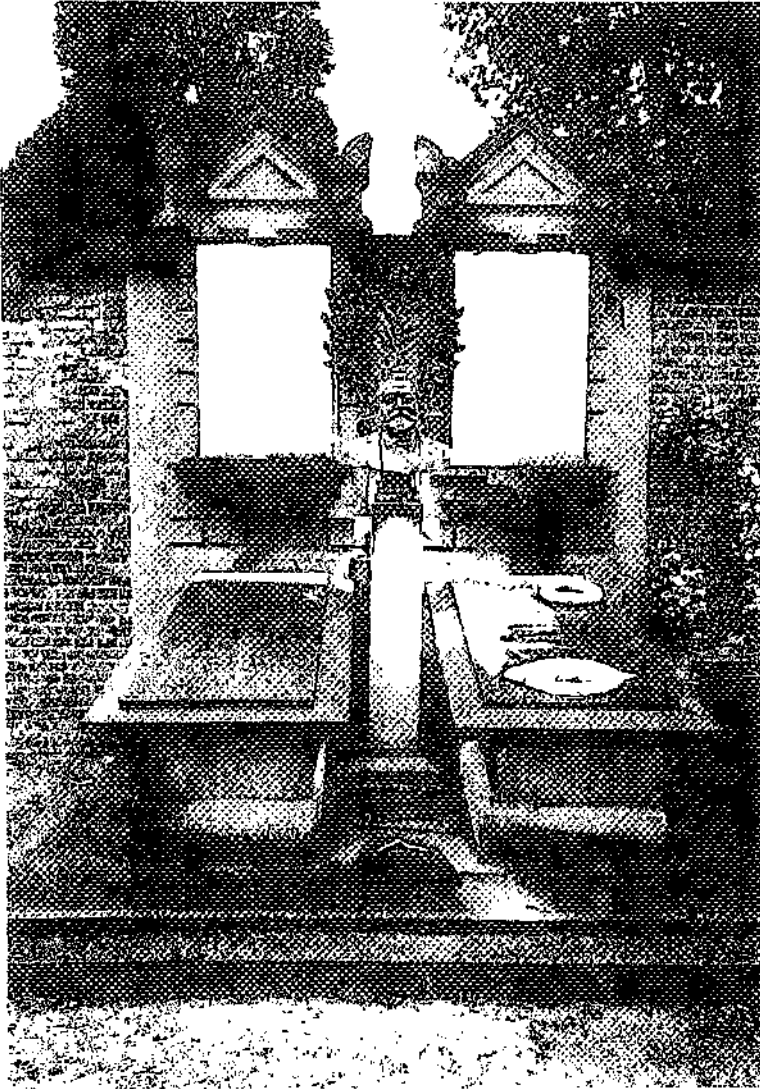
Verzilverd koper - 50,5 mm Ø.

3. Voorzijde met het ontwerp van E. Hoppe, zonder inscriptie op de banderol in de afsnede. Het leeg veld op de keerzijde is omgeven door een krans van twee lauriertakken die onderaan door middel van een lint zijn samengebonden en door een geprofileerde boord.

Brons - 50,5 mm Ø.

- 11/ A. VERBESSEM, *Le Barreau de Gand*, Gent, 1912. Bevat een bibliografie van de belangrijke personen die tot de Gentse balie hebben behoord (stafhouders, kunstenaars en anderen die een belangrijke rol hebben gespeeld in het sociaal en politiek leven).
- 12/ Hij volgde in die functie zijn vader Charles op.
- 13/ E. VOORDECKERS, *Op. cit.*, p. 185.
- 14/ Hij betrok er het nummer 108 van de Steenweg op Charleroi.
- 15/ De familie Verbesserm ligt begraven op de Westerbegraafplaats te Gent (westmuur 335 en 335-1). De linkse familiekelder, met het opschrift "Famille Charles Verbesserm", bevat de stoffelijke overschotten van

Charles Verbessem, van zijn vrouw Maria Wille en van hun dochter. In de rechtse, met de inscriptie "Famille Albert Verbessem", rusten Albert Verbessem, zijn vrouw Victorine Blondeau en hun zoon Carlo. Tussen beide bevindt zich een borstbeeld van Charles Verbessem van de hand van Domien Van Den Bossche. Het hoog voetstuk is voorzien van een opdracht van de vereniging "De Zonder Naam Niet Zonder Hert" aan hun voorzitter. Aan de voet ervan ligt een huldeplaketafel van de "A.R.A La Gantoise" aan kleinzoon Carlo Verbessem.

Grafkelders van de familie Verbessem

- 16/ Onder anderen A. Van Assche (architect), V. Vanderhaegen (stadsarchivaris), H. Pirenne en P. Fredericq (hoogleraars geschiedenis aan de Gentse Universiteit), Herman Van Duyse (conservator-oudheidkundige), Flor Van Duyse (componist-musicoloog), J. Delvin en J. Van Biesbroeck (kunstschilders), F. De Potter en J. Vuylsteke (letterkundigen), F. d'Aoust (rijmeester) en Boulard (artilleriekolonel).
- 17/
1. De Romeinse en de Frankische tijd, de kerstening van onze streken, de stichting van de Sint-Baafs- en de Sint-Pietersabdij, de aanstelling van Eginardus door Karel de Grote, de invallen van de Noormannen en de bouw van het Gravensteen door Filips van de Elzas.
  2. De bekendste Vlaamse kruisvaarders met hun gevolg, de graven en gravinnen uit de twaalfde eeuw (o.m. Margaretha van den Elzas) en het dertiende-eeuwse zegel van Gent.
  3. Jan Borluut aan het hoofd van het Gentse heer, de nerigen, de standaarden der vijf parochiën en hun vaandels, de stedelijke banier, Jacob van Artevelde, Jan III van Brabant, Willem II van Holland en Edward III van Engeland.
  4. Filips van Artevelde, Jan Yoens en zijn Witte Kaproenen en de gemeentelijke vrijheden.
  5. De Kamers van Retorica, de vijftiende-eeuwse schildersschool en de militaire hoofdgilden van Gent.
  6. Het kapittel van het Gulden Vlies vergadert in 1445 te Gent onder leiding van Filips de Goede, Maria van Bourgondië verleent het Groot Privilege aan Gent in 1477.
  7. De cultuur en de politieke gebeurtenissen tijdens de zestiende eeuw, met onder meer de Renaissancemuziek en de doopplechtigheid van keizer Karel.
  8. De Vlaamse schilders, schrijvers en drukkers uit de zestiende eeuw, het bezoek van Albrecht en Isabella aan de gaaischietsing van 5 augustus 1618 op de Kouter en een evocatie van Maria Theresia met Jozef II als kind.
  9. De Franse tijd, met het bezoek van Napoleon Bonaparte aan een tentoonstelling te Gent in 1803 en het ontstaan van de Gentse Hofbouw.
  10. Stichting van de Gentse universiteit, het graven van het kanaal naar Terneuzen en de uitbouw van de Zeevaartinrichtingen onder koning Willem I.
  11. Verheerlijking van de regering van Leopold I en Leopold II, met nadruk op de Kongostaat en op de ontwikkeling van de Gentse nijverheid.
- 18/ Beeldhouwers en schilders zoals Aloïs De Beule, Armand Heins, J. Janssens, Hippolyte Leroy en Jules Van Biesbroeck lieten zich helpen door bekende sierkunstenaars en gespecialiseerde ambachtslieden uit het Gentse en elders. Alle rekvisieten (kostumering, schoenen, pruiken, harnassen en maliënkolders, wapens, vaandels, vlaggen, paardentuig en toebehoren voor de zeevaart) werden op basis van originele stukken vervaardigd en tot in de puntjes verzorgd.
- 19/ De schuttersvereniging "L'Union" werd opgericht in 1842 en was gevestigd op de Kouter, naast de Burgerwacht. Men liet aanvankelijk alleen handelaars en industriëlen toe als lid. Militairen, dokters en

advocaten werden geweerd, behalve indien ze rentenierden. Dit selectie criterium werd afgeschaft in 1851. In haar bloeiperiode telde de vereniging een duizendtal leden. Ze werd opgeheven in 1900, waarna haar lokaal in handen kwam van de stad. Die vestigde de handelsbeurs in dit gebouw en in dat van de Burgerwacht.

- 20/ Onder andere de fanfare van de Gentse Kuldere (weesjongens) en de muziekkapel van het Eerste Linieregiment.
- 21/ Waarschijnlijk bestaat er dus ook een exemplaar op naam van Charles Verbessert. Dit is echter nog niet opgedoken. Albert nam ook deel aan de stoet als een van de ridders van de Gilde van Sint-Michiël, die te paard de praalwagen van de Gilde begeleidden.
- 22/ Ed. Grielens is geboren te Mechelen op 21 april 1845 en was er in de zeventiger jaren van de negentiende eeuw werkzaam als zilversmid. In de loop van de tachtiger jaren bracht hij zijn zaak over naar Antwerpen. Hij vervaardigde onder meer reclamejetons, ook voor zijn eigen atelier. Grielens overleed te Antwerpen op 8 maart 1901.

Ed. Grielens
Publicitaire jeton

- 23/ In M. ELOY..., *Op. cit.*, staan twee exemplaren vermeld (opgedragen aan Hubert De Bast en K. Vanden Daele). Het Penningkabinet te Brussel bezit ook een exemplaar (aan Karel Lybaert), net zoals de Gentse verzamelaars W. Rouquart (aan Aug. Van Assche) en Stautemas (aan Ach. Broeckaert).
- 24/ De zeven comités telden in totaal 145 leden. Omdat een aantal prominenten in meer dan één comité zetelden, komen in de ledenlijsten slechts 88 verschillende namen voor.
- 25/ Uit een stadsplan van Gent van 1534 blijkt dat op deze plaats een zogenaamd "Steen" stond. Bij de installatie van een kofferzaal werd een vloer blootgelegd die dateerde uit de dertiende eeuw en die bestond uit gebakken tegels van verschillende kleuren. De best bewaarde exemplaren werden naar het Gents museum overgebracht.
- 26/ Daaronder het statig herenhuis van Baron Van Loo, waar tot dan toe Café Metropole gevestigd was.

27/ Deze nieuwbouw in Lodewijk XVI-stijl werd toevertrouwd aan de architecten O. en A. Van De Voorde en E. Deweerdt en aan de aannemer "Myncke Frères". Ondanks zijn omvang stond het gebouw in de boekhouding van de bank slechts voor 300.000 frank ingeschreven.

28/ De "Banque de Gand" was opgericht op 29 juni 1881.

29/ *De wegwijzer der Stad Gent*, 1921, p. 107. Het bestuur van de "Banque de Flandre" was als volgt samengesteld :

Voorzitter :	A. Maertens, Kruisstraat 9
Ondervoorzitter :	E. de Hemptinne, Henegouwenstraat 12
Afgevaardigde-beheerder :	M. De Clercq, Lange Meire 1
Leden :	L. Leirens
	M. Baertsoen
	baron Fl. Van Loo
Commissarissen :	de Smet de Naeyer
	baron Eugène de Kerchove d'Exaerde
	A. Parmentier
	Alex. de Hemptinne
	A. Verbesseren
	M. Drory
Secretaris :	Ch. Flas

Albert Verbessen was commissaris van de "Banque de Flandre" van 1919 tot aan zijn dood.